

การตีความหลักกฎหมายว่าด้วยความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน:
ศึกษากรณีกฎหมายด้านสื่อภาพยนตร์และวีดิทัศน์

Interpretation of Public Order or Moral Principles: A Case Study of Laws
Concerning Movies and Videos

อติพัฒน์ ขัมทอง^{1*}

Atiphath Khamthong^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาถึงแนวทางการตีความหลักกฎหมายว่าด้วยความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนผ่านกรณีศึกษาของกฎหมายด้านสื่อภาพยนตร์และวีดิทัศน์ และ (2) เพื่อทราบถึงผลการตีความที่อาจกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญได้รับรองไว้ โดยงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพประกอบด้วยการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และบทบัญญัติของกฎหมาย ตลอดจนกรณีศึกษาภาพยนตร์และวีดิทัศน์จำนวน 30 เรื่อง ทั้งภาพยนตร์ต่างประเทศและภาพยนตร์ไทยที่มีบริบทเกี่ยวข้องกับสังคมไทย

ผลการศึกษาพบว่า มีความย้อนแย้งในการตีความหลักกฎหมายดังกล่าวในกลุ่มภาพยนตร์และวีดิทัศน์ทั้ง 5 ประเภท อันได้แก่ 1) มีเนื้อหาเกี่ยวกับราชวงศ์และประวัติศาสตร์ไทย 2) มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองการปกครองดินแดน และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ 3) มีเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาและศีลธรรมจรรยา 4) มีเนื้อหาเกี่ยวกับเพศและเพศที่สาม และ 5) มีเนื้อหาเกี่ยวกับความน่าหวาดเสียวและสยองขวัญ

ความย้อนแย้งของการตีความหลักกฎหมายว่าด้วยความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนตามกรณีศึกษากฎหมายด้านสื่อภาพยนตร์และวีดิทัศน์ไม่ได้มีเหตุผลหลักมาจากบทบัญญัติของกฎหมายที่มีความแตกต่างกัน แต่มาจากการรับรู้ในเชิงสัญวิทยาและความหมายแฝงที่เปลี่ยนแปลงและไม่เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ตลอดจนการให้ความสำคัญต่อสิ่งที่ปรากฏในงานภาพยนตร์และวีดิทัศน์มากกว่าเจตนารมณ์ของผู้สร้างภาพยนตร์

คำสำคัญ: การตีความ, ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน, ภาพยนตร์และวีดิทัศน์

¹ นักศึกษาปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

* Corresponding author, E-mail: tossaa@hotmail.com

Abstract

This research aims to (1) study the interpretation of public order or moral principles through the case study of laws concerning movies and videos, and (2) acknowledge the results of interpretation which may affect the rights and freedom of people as ratified by the constitution. This research is the quality research, consisting of an analysis of relevant documents and law provisions, including the case study of 30 movies and videos, both foreign and Thai movies featuring Thai social contexts.

The study found that the interpretation of such law principles was a paradox regarding the five categories of movies and videos; 1) containing the contents related to the monarchy and Thai history, 2) containing the contents related to politics, government, land, and international relationship, 3) containing the contents related to religions, morals, and ethics, 4) containing the contents related to sex and transgender, and 5) containing the contents related to thrills and fears.

A paradox of the interpretation of public order and moral principles based on the case study of laws concerning movies and videos was not mainly caused by the different law provisions. However, it was truly derived from perceptions of semiology and signification, either changing or unchanging, according to the social contexts, apart from a more attention to the movies and videos than the intention of movie makers.

Keyword: Interpretation, Public order or moral principles, Movies and videos

บทนำ

ภาพยนตร์เป็นสื่ออีกประเภทหนึ่งที่ได้รับคามนิยมเป็นอย่างสูงจากกลุ่มผู้ชมแทบทุกวัยในสังคม ดังจะเห็นได้จากประเภทของภาพยนตร์ที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการด้านความบันเทิงของผู้ชมแล้ว ภาพยนตร์บางประเภทยังมุ่งที่จะตีแผ่ปัญหาหรือสภาพความเป็นจริงของสังคมในมิติใดมิติหนึ่งเพื่อให้เกิดการรับรู้และแก้ปัญหาาร่วมกันในสังคมตามการตีความของผู้สร้างภาพยนตร์เอง ดังนั้นภาพยนตร์จึงอาจเป็นสิ่งที่สมมติสร้างขึ้นมาจากทั้งหมดหรือมาจากเค้าโครงเรื่องจริงบางส่วนเพื่อบรรลุความมุ่งหมายของผู้สร้างงานภาพยนตร์ดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม อุปสรรคที่สำคัญอย่างหนึ่งต่อบทบาทของภาพยนตร์ในฐานะที่เป็นสื่อมวลชนแขนงหนึ่ง คือ การที่หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่รัฐได้เข้ามาควบคุมสื่อภาพยนตร์อย่างเข้มงวด ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการรวมตัวกันของกลุ่มบุคคลที่ทำงานด้านภาพยนตร์เพื่อเรียกร้องให้รัฐผ่อนปรนการควบคุมภาพยนตร์และให้เคารพเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของผู้สร้างภาพยนตร์และสิทธิของผู้ชมโดยทั่วไปในการรับชมภาพยนตร์ด้วย ซึ่งเหตุผลหนึ่งที่หน่วยงานของรัฐผ่านคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์หยิบยกมาใช้เพื่อไม่อนุญาตให้เผยแพร่ภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์หรือให้มีการตัดทอนแก้ไขก่อนออกนำเผยแพร่คือ การที่ภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์นั้นมีลักษณะฝ่าฝืนหรืออาจฝ่าฝืนต่อหลักกฎหมายว่าด้วย “ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน”

ในความเป็นจริงแล้ว คำว่า “ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี” เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวางและไม่มีขอบเขตที่แน่นอนชัดเจน ซึ่งการรับรู้หรือความเข้าใจเกี่ยวกับว่าสิ่งใดเป็นความสงบเรียบร้อยหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อย และสิ่งใดเป็นศีลธรรมอันดีหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี มีความแตกต่างกันไปตามมุมมองและการตีความของแต่ละบุคคล ดังนั้นเมื่อกฎหมายไม่ได้กำหนดนิยามคำดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน การที่มุ่งให้ผู้มีหน้าที่หรือมีอำนาจตีความข้อความดังกล่าวเองโดยไม่มีขอบเขตที่แน่นอน ดังในกรณีของคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์ที่มีมติอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้เผยแพร่ภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์ตามการตีความหลักกฎหมายดังกล่าวของคณะกรรมการ

เอง จึงอาจมีส่งผลกระทบต่อเสรีภาพของผู้สร้างภาพยนตร์และสิทธิของประชาชนทั่วไปในการรับชมภาพยนตร์หรือ วิดีทัศน์ดังกล่าวด้วย

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการตีความหลักกฎหมายว่าด้วยความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนโดยมีกรณีศึกษาคือภาพยนตร์และวีดิทัศน์ เพื่อเป็นแนวทางในการทำความเข้าใจแนวทางการตีความหลักกฎหมายดังกล่าว ตลอดจนเป็นการพิจารณาทบทวนผลการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ของหน่วยงานรัฐผู้มีอำนาจหน้าที่ตลอดที่ผ่านมาว่ามีการตีความหลักกฎหมายดังกล่าวไปในทิศทางใดและมีความย้อนแย้งกันเองหรือไม่ โดยหวังว่างานวิจัยฉบับนี้จะทำให้ผู้สร้างภาพยนตร์มีความเข้าใจถึงแนวทางการตีความเกี่ยวกับหลักกฎหมายดังกล่าวของคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์มากยิ่งขึ้น ในอีกทางหนึ่ง จะทำให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ได้มองเห็นปัญหาเกี่ยวกับการตีความหลักกฎหมายดังกล่าว ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงแนวทางการตีความหลักกฎหมายว่าด้วยความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนผ่านกรณีศึกษาของกฎหมายด้านสื่อภาพยนตร์และวีดิทัศน์
2. เพื่อทราบถึงผลการตีความหลักกฎหมายว่าด้วยความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนผ่านกรณีศึกษาของกฎหมายด้านสื่อภาพยนตร์และวีดิทัศน์ว่าส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญมากน้อยเพียงใด

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

คำว่า “ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน” เป็นถ้อยคำที่มีความหมายกว้างมากและไม่มี การบัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง โดยการจะทราบว่าคุณลักษณะใดชัดหรือไม่ชัดต่อหลักกฎหมายว่าด้วยความสงบเรียบร้อยหรือ ศีลธรรมอันดีอาจต้องพิจารณาบริบททางสังคมในแต่ละยุคสมัยร่วมด้วย

จิต เศรษฐบุตร (2522) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน” เป็นข้อห้ามหรือข้อบังคับซึ่งสังคมได้วางระเบียบแบบแผนไว้เพื่อให้สมาชิกของสังคมปฏิบัติตามและสังคมโดยรวม สามารถดำเนินต่อไปได้ ตลอดจนธรรมเนียมประเพณีที่สั่งมาของสังคมเพื่อให้เกิดความสงบสุขของแต่ละสังคม โดย หลักความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีนั้นอาจแตกต่างกันออกไปตามแต่ละท้องถิ่นและยุคสมัยด้วย

ในทำนองเดียวกัน อุกฤษณ์ มงคลนาวิณ (2518) มองว่าหลักกฎหมายดังกล่าวอาจแปรเปลี่ยนไปตามยุค สมัยและแตกต่างกันในแต่ละประเทศ ซึ่งอาจมีทั้งกฎหมายบัญญัติไว้โดยตรงหรือไม่ก็ได้ โดยการพิจารณาว่าสิ่งใดชัด หรือไม่ชัดหลักความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนควรให้เป็นหน้าที่ของศาลในการจะใช้ดุลพินิจใน การตัดสินเป็นกรณีไป ทั้งนี้อาจต้องศึกษาจากแนวคำพิพากษาศาลสูงประกอบการรับฟังความคิดเห็นของ นักวิชาการและบุคคลทั่วไป ตลอดทั้งให้ความสนใจศึกษาและสังเกตการณ์ในเรื่องระบบสังคมและวิถีทางสังคมที่ กำลังเปลี่ยนแปลงด้วย

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการตีความหลักกฎหมายว่าด้วยความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ผ่านกรณีศึกษาสื่อภาพยนตร์และวีดิทัศน์กล่าวคือ แนวความคิดว่าด้วยสัญวิทยาและความหมายแฝง (Semiology and Signification) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับระบบของสัญลักษณ์ที่ปรากฏอยู่ในความคิดมนุษย์ รวมถึงทุกสิ่งทุกอย่าง รอบตัว โดยสัญลักษณ์อาจแสดงออกในรูปแบบของภาษา รหัส สัญญา หรือเครื่องหมายอื่นใดก็ได้ที่สื่อความหมาย และเป็นที่ยอมรับกันในสังคมหรือเฉพาะกลุ่ม

นอกจากนี้ แนวคิดในการตีความที่ว่า “ผู้ประพันธ์ตายเสียแล้ว” (The author is dead) เป็นแนวคิดที่สื่อ ความหมายในทำนองที่ว่าผู้ประพันธ์เป็นเพียงผู้เลือกคำจากระบบภาษามาเรียงกันเท่านั้น โดยจะมีความคิดหรือ ความรู้สึกอย่างไรไม่ใช่สิ่งสำคัญ เพราะความสำคัญอยู่ที่ผู้อ่านว่าจะได้รับอะไรจากสิ่งที่ผู้ประพันธ์ได้ตั้งขึ้นมา ต่างหาก ผู้ประพันธ์จึงเสมือนว่าได้ตายแล้วพร้อมกันกับการเกิดขึ้นของตัวบทและตัวผู้อ่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งได้ศึกษาค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยรูปแบบการวิจัยเอกสาร โดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย หนังสือ วารสาร บทความทางวิชาการ งานวิจัย รายงาน วิทยานิพนธ์ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติภาพยนตร์ พ.ศ.2473 พระราชบัญญัติควบคุมกิจการเทปและวีดิทัศน์ พ.ศ.2530 และพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ.2551 ตลอดจนกฎหมายและประกาศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์และวีดิทัศน์

อนึ่ง งานวิจัยนี้ได้ศึกษาแนวทางการตีความหลักกฎหมายว่าด้วยความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีผ่าน ภาพยนตร์และวีดิทัศน์จำนวน 30 เรื่อง ซึ่งมีทั้งภาพยนตร์จากต่างประเทศและภาพยนตร์ไทยเอง โดยภาพยนตร์เหล่านี้ต้องมีบริบทที่เกี่ยวข้องกับสังคมไทย ความเชื่อ หรือวิถีชีวิตของไทยอยู่ด้วย จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ และจัดหมวดหมู่ประเภทภาพยนตร์ที่ผ่านการพิจารณาและไม่ผ่านการพิจารณาหรือมีคำสั่งให้ตัดทอนแก้ไขเนื้อหา หรือฉากของภาพยนตร์ก่อนออกเผยแพร่ในราชอาณาจักร ซึ่งเหตุผลสำคัญในการไม่พิจารณาอนุญาตหรือมีคำสั่งให้เปลี่ยนแปลงแก้ไขมาจากสิ่งที่คณะกรรมการตรวจพิจารณาภาพยนตร์หรือหน่วยงานรัฐเห็นว่าลักษณะฝ่าฝืนต่อ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการตีความหลักกฎหมายดังกล่าวและ เป็นการตรวจสอบย้อนกลับถึงผลการพิจารณาภาพยนตร์ที่ยกมาเป็นกรณีศึกษาผ่านหลักกฎหมายดังกล่าวถึงความเที่ยงตรง การย้อนแย้ง หรือการสับสนของการตีความด้วย

สรุปผลการวิจัย

ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ที่ห้ามเผยแพร่ในราชอาณาจักรหรือให้ตัดทอนแก้ไขเนื้อหาหรือฉากก่อนออก เผยแพร่ในราชอาณาจักรไทยด้วยเหตุผลว่ามีลักษณะฝ่าฝืนหรืออาจฝ่าฝืนต่อหลักความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอัน ดีของประชาชนมีดังนี้

1. ภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับราชวงศ์และประวัติศาสตร์ไทย ได้แก่ ANNA AND THE KING OF SIAM (2489), THE KING AND I (2499), และ ANNA AND THE KING (2542)
2. ภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ดินแดน และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ได้แก่ ทองปาน (2519), เซกสเปียร์ต้องตาย (2555), ฟ้าย่ำแผ่นดินสูง (2556), ปิติภูมิ พรหมแดนแห่งรัก (2556), และเหนือ เมฆ 2: มือปราบจอมขมังเวทย์ (2556)
3. ภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาและศีลธรรมจรรยา ได้แก่ คนกราบหมา (2540), ศพ (2549), แสงศตวรรษ (2550), หลวงพี่เท่ง 2 รุ่งอรุณฉาย (2551), และอาปัติ (2558)
4. ภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเพศและเพศที่สาม อันได้แก่ สัตว์ประหลาด! (2547), อินเซค อิน เตอะแบ็คยาร์ด (2553), และชั่วฟ้าดินสลาย (2553)
5. ภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงด้านพฤติกรรม ภาษา รวมทั้งมีเนื้อหาเกี่ยวกับความน่าหวาดเสียวและสยองขวัญ ได้แก่ เชือดก่อนชิม (2552)

ส่วนภาพยนตร์อื่นๆ ซึ่งจัดอยู่ในประเภทภาพยนตร์ทั้ง 5 ประเภทดังกล่าวมาที่ได้รับอนุญาตให้เผยแพร่ โดยไม่มีคำสั่งให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงเนื้อหาหรือภาพฉากก่อนการเผยแพร่ในราชอาณาจักรได้แก่ ตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช (ภาค 1-6), พลเมืองจูลิง (2552), หมอเจ็บ (2547), โกลดอะโยม (2549), นาคปรก (2553), เท่ง โหม่งจีวรบิน (2554), รักแห่งสยาม (2550), รุมเมท เพื่อนร่วมห้อง...ต้องแอบรัก (2552), น้ำตาลแดง (2553), คีน นั้น (2558), แม่เปี้ย (2558), พรหมจรรย์ สวยพันธุ์สยอง (2558), จันดารา ปฐมบท (2555), จันดารา ปัจฉิมบท (2556),

อภิปรายผลการวิจัย

การใช้ดุลพินิจในการตีความหลักกฎหมายว่าด้วยความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนที่เป็นส่วนหนึ่งของบทบัญญัติกฎหมายที่เป็นการใช้อำนาจของรัฐในการควบคุมภาพยนตร์และวีดิทัศน์เป็นสิ่งที่มีความกระทบโดยตรงต่อสิทธิเสรีภาพของผู้สร้างภาพยนตร์และผู้ชมโดยทั่วไป ดังนั้นการใช้อำนาจในการตีความจึงต้องเป็นไปด้วยความชอบธรรมและอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสมสำหรับแต่ละกรณี

ผลการศึกษาพบว่า ในกลุ่มภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับราชวงศ์และประวัติศาสตร์ไทย การใช้ดุลพินิจในการให้อนุญาตเผยแพร่จากหน่วยงานรัฐหรือผ่านคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์ค่อนข้างเป็นไปด้วยความระมัดระวัง เนื่องจากสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นเสาหลักที่สำคัญอย่างหนึ่งของสังคมไทย การนำเสนอภาพยนตร์ไปในทางที่จะส่งผลกระทบต่อพระเกียรติของพระมหากษัตริย์หรือพระราชวงศ์จึงเป็นการมีบงกช หากแต่เป็นการส่งเสริมความสามัคคีหรือปลูกฝังความรักในความเป็นชาติไทย ภาพยนตร์เหล่านั้นจะไม่มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการตีความว่าขัดต่อหลักความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี ทั้งนี้การที่ภาพยนตร์กลุ่มนี้ถูกตีความว่าขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีเพราะว่าเนื้อหาหรือภาพฉากที่แสดงออกในภาพยนตร์อาจส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของประชาชนโดยทั่วไปในทางที่ไม่เหมาะสม และเป็นการมองว่ามีผลกระทบต่อสถาบันพระมหากษัตริย์หรือพระราชวงศ์

ในกลุ่มภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ดินแดน และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ พบว่าผลการพิจารณาที่เกิดจากการตีความหลักความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีมักมองว่าการนำเสนอภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์เหล่านั้นมีผลกระทบต่อบูรณภาพแห่งดินแดน หรือหากปรากฏว่ามีเนื้อหาที่เป็นการล้อเลียนหรือเสียดสีการเมืองการปกครองและนโยบายแห่งรัฐก็จะถูกมองว่าขัดต่อความสงบเรียบร้อยด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม การลบล้างของการตีความหลักกฎหมายดังกล่าวยังมีให้เห็นอยู่บ้าง กล่าวคือภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาคล้ายกันและมีภาพฉากที่คล้ายคลึงกัน แต่ผลการพิจารณาของหน่วยงานรัฐหรือคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์กลับแตกต่างกัน ซึ่งทำให้มองได้ว่ายังมีปัจจัยภายนอกอย่างอื่น นอกเหนือจากความเข้าใจในสัญลักษณ์และความหมายแฝงที่แสดงออกในภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์ดังกล่าวมา โดยภาพยนตร์ในกลุ่มนี้จะถูกตีความว่าขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับว่าส่งผลกระทบต่อระบบการเมืองการปกครองและนโยบายแห่งรัฐมากหรือน้อยเพียงใด โดยเฉพาะในกรณีของเรื่องดินแดนอาณาเขตและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นเรื่องละเอียดอ่อนและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ดังนั้นภาพยนตร์ในกลุ่มนี้จึงมีแนวโน้มที่เสี่ยงต่อการถูกพิจารณาว่าขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี

ในกลุ่มภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาและศีลธรรมจรรยา พบว่าการตีความหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรมอันดีของประชาชนจะถูกนำมาปรับใช้มากกว่าหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อย ซึ่งยิ่งทำให้เกิดข้อถกเถียงเป็นอย่างมากในสังคมไทย เนื่องจากมุมมองหรือการรับรู้ว่าสิ่งใดขัดหรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนมีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์เองหรือกลุ่มคนในสังคมก็ตาม บางครั้งจึงค่อนข้างยากในการที่จะหาจุดที่ลงตัวกันระหว่างทุกฝ่าย ดังนั้นภาพยนตร์และวีดิทัศน์ในกลุ่มนี้จึงปรากฏความย้อนแย้งหรือการไหลลื่นของการตีความมากที่สุด โดยไม่ว่าภาพยนตร์ดังกล่าวจะอยู่ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายเดียวกันหรือไม่ก็ไม่ใช่เป็นเหตุผลสำคัญในการจะอธิบายความลบล้างของการตีความหลักศีลธรรมอันดีได้เลย เพราะว่าการพิจารณาหรือคำสั่งให้ปรับเปลี่ยนตัดทอนเนื้อหาและภาพฉากจะยึดถือเป็นหลักเกณฑ์ที่แน่นอนตายตัวไม่ได้ จึงกล่าวได้ว่าคำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์ที่มีต่อภาพยนตร์กลุ่มนี้มีความแปรผันมากที่สุด ซึ่งปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งคือกระแสสังคมที่มีต่อภาพยนตร์เรื่องใดเรื่องหนึ่งในกลุ่มนี้เป็นไปในทางบวกหรือทางลบด้วย

ในกลุ่มภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเพศและเพศที่สาม พบว่ามีการผ่อนปรนในด้านการตีความเกี่ยวกับหลักว่าด้วยความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนมากยิ่งขึ้นในยุคปัจจุบัน สังเกตได้จากการที่มีภาพยนตร์และวีดิทัศน์ที่เกี่ยวกับเพศที่สามเข้าฉายตามโรงภาพยนตร์และวางจำหน่ายมากขึ้น จึงทำให้มองได้ว่ากรณีที่สังคมยอมรับการดำรงอยู่ของเพศที่สามเป็นสิ่งที่ผลักดันให้มีการผ่อนปรนให้อนุญาตภาพยนตร์ในกลุ่มนี้มากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม การตีความของหน่วยงานรัฐหรือคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์ในภาพยนตร์กลุ่มดังกล่าวนี้ก็ยังปรากฏให้เห็นถึงความลักลั่นหรือย้อนแย้งบ้าง ซึ่งในบางครั้งมุมมองของคนในสังคมและคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์เป็นสิ่งที่สวนทางกัน อย่างไรก็ตามภาพยนตร์กลุ่มนี้ในปัจจุบันมีแนวโน้มการตีความไปในทางที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี ทั้งนี้เหตุผลประการหนึ่งคือการที่สังคมรับรู้ถึงความเสมอภาคทางเพศและการยอมรับเพศที่สามให้มีพื้นที่ในสังคม โดยภาพยนตร์ในกลุ่มนี้จะต้องไม่ปรากฏเนื้อหาหรือฉากที่ขัดต่อบทบัญญัติของกฎหมายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องด้วยเช่นกัน

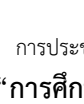
ในกลุ่มภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงด้านพฤติกรรม ภาษา รวมทั้งมีเนื้อหาเกี่ยวกับความน่าหวาดเสียวและสยองขวัญ พบว่าหลักความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีถูกหยิบยกนำมาใช้บ้างสำหรับภาพยนตร์แต่ละเรื่องที่มีเนื้อหาหรือภาพฉากที่ขัดต่อหลักดังกล่าวมากหรือน้อยต่างกัน ดังนั้นแม้ว่าภาพยนตร์อาจมีเนื้อหาที่มองดูรุนแรงหรือมีความน่าหวาดเสียวบ้างก็อาจได้รับอนุญาตให้ทำการเผยแพร่ได้โดยวิธีการทำเบลอปาทหรือการขึ้นคำเตือนเกี่ยวกับการกระทำดังกล่าวที่มองดูรุนแรงนั้น ทั้งนี้ในปัจจุบันภาพยนตร์กลุ่มนี้มีแนวโน้มไปในทิศทางที่คณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์จะมองว่าไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี เนื่องจากเห็นว่าเป็นเพียงการแสดงหรือเหตุการณ์สมมติเพื่อความบันเทิงเท่านั้น ยกเว้นเสียแต่ว่าจะมีภาพที่แสดงถึงความโหดร้ายจนเกินไปหรือมีเนื้อหาที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มคนหรือกลุ่มวิชาชีพต่างๆ ในสังคมด้วย

อนึ่ง การศึกษายังพบว่าการตีความเกี่ยวกับหลักกฎหมายว่าด้วยความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนตามกรณีศึกษาของภาพยนตร์และวีดิทัศน์ที่แตกต่างกันนี้ส่วนหนึ่งจากมุมมองทางสัณฐานวิทยาและความหมายแฝงที่แต่ละบุคคลรับรู้ไม่เหมือนกัน นอกเหนือจากการตีความในลักษณะที่เสมือนว่า “ผู้ประพันธ์ตายเสียแล้ว” ซึ่งไม่ได้มีการพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายของผู้สร้างภาพยนตร์ เพราะถือเสมือนว่าผู้สร้างภาพยนตร์ได้ตายไปพร้อมกันกับการเกิดขึ้นของภาพยนตร์ดังกล่าวและผู้ชมภาพยนตร์ ดังนั้นการตีความจึงมุ่งที่ตัวงานภาพยนตร์เป็นสำคัญ ไม่ได้มองถึงจุดมุ่งหมายของผู้สร้างงานภาพยนตร์ที่มีความสำคัญไม่แพ้กัน ซึ่งเห็นได้ชัดจากกลุ่มภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาและศีลธรรมจรรยาที่มีการตีความหลักศีลธรรมอันดีต่างกันระหว่างคนในสังคมและหน่วยงานรัฐที่ใช้อำนาจควบคุมสื่อภาพยนตร์และวีดิทัศน์ ซึ่งทำให้เกิดความย้อนแย้งหรือความลักลั่นในการตีความและผลการพิจารณาที่ไม่เที่ยงตรง อันอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้สร้างภาพยนตร์และผู้ชมโดยทั่วไปตามที่บัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ

ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงแนวทางการตีความหลักกฎหมายว่าด้วยความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนผ่านกรณีศึกษาของภาพยนตร์และวีดิทัศน์ ซึ่งในทางหนึ่งจะช่วยให้ผู้สร้างภาพยนตร์ได้ทราบถึงลักษณะเนื้อหาหรือภาพฉากภาพยนตร์ที่ส่งผลกระทบต่อพิจารณาอนุญาตจากหน่วยงานรัฐหรือคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์ เนื่องจากถูกมองว่ามีลักษณะฝ่าฝืนหรืออาจฝ่าฝืนหลักกฎหมายดังกล่าว นอกจากนี้ ยังเป็นการตรวจสอบย้อนกลับถึงการใช้อำนาจของหน่วยงานรัฐในการพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้เผยแพร่ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ในราชอาณาจักรที่ต้องเป็นไปอย่างมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน ไม่เป็นการมุ่งใช้อำนาจตามอำเภอใจ เนื่องจากการใช้อำนาจดังกล่าวมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในสังคมด้วย โดยไม่จำกัดเฉพาะแต่ผู้สร้างภาพยนตร์เท่านั้น

อนึ่ง หากมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับภาพยนตร์และวีดิทัศน์ ตลอดจนละครที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์เพิ่มเติมจะทำให้เกิดความหลากหลายและครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการตีความหลักความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีให้มีความเป็นหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและมีขอบเขตที่แน่นอนในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- จิต เศรษฐบุตร. (2522). **หลักกฎหมายแพ่งลักษณะนิติกรรมและหนี้**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- พินัย ณ นคร. (2543). “กฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม: แนววิเคราะห์ใหม่เชิงเปรียบเทียบ”. วารสารนิติศาสตร์. ปีที่ 30 ฉบับที่ 4, 546-588
- อักขราทร จุฬารัตน์. (2529). “การบัญญัติเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของนิติกรรมในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์”. วารสารนิติศาสตร์. ปีที่ 16, 111-116.
- อุกฤษ มงคลนาวิน. (2520). “หลักความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน”. บทบัญญัติ. เล่ม 32 ตอน 1, 13-32.